

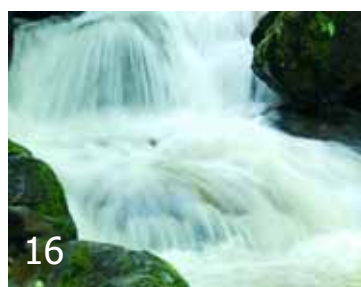
Aluminiji

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, avgust 2009, številka 8

**Kljub krizi
na dopust**

Iz vsebine

4-5 Pogovor s predsednikom uprave

6-8 Pogovor z zaposlenimi

8 Maraton Poli, Talumov dan za zdravje

9 Elektroliza

10-12 Intervju

13 Vzdrževanje, obiski

14-15 Reportaža

16 Fotografija meseca

17 Kolumna

18 Upokojitev

19 Balonarstvo

20-21 Fotoreportaža

22 Okolje

23 Križanka

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegovič, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Zmagovalci

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

»Včasih je veljalo, da bolj ko je zdravilo grenko, bolj je učinkovito! Tudi v našem primeru ni bilo nič drugače.«

V dopustniških časih ste lahko zasledili nasvete glede sončenja, hrane, branja, oblačenja, zabave itd. Morda je najbolj zanimivo razmišljanje Valentine Smej Novak v Oni o tem, koliko nam pomenijo drobni užitki in zakaj jih pogosto prezremo, saj imamo drobne reči za samoumevne in se nam ne zdijo vredne veselja. Koliko ste razmišljali na primer o užitku pri prvem požirku piva, o ležanju na plaži, o sproščenem klepetu, o sončnem zahodu, o sreči, ki jo doživljamo ob branju?

Veliko je takšnih trenutkov v življenju, zato bi jih morali zadržati v sebi in ob sebi, da kar trajajo in trajajo. Pa se le redko potrudimo, zato so užitki večinoma povezani s prestižem, denarjem, s čimer koli materialno težko dosegljivim. Vemo tudi, da ni preprosto iskati veselja, ko so časi trdi kot zdaj, če se moraš iz meseca v mesec prebijati z nekaj sto evri, če ne veš kaj bo jutri ...

V kratkih pogovorih z našimi naključno izbranimi sodelavci smo poskušali izvedeti, koliko jim pomenijo dopusti, kako preživljajo prosti čas v obdobju, ko Talum bije boj za preživetje. Vprašani so se prijazno odzvali in lahko vidimo, da se zavedajo koristnosti »odklopa« od vsakdanjega okolja in da gojijo pozitiven odnos v skrbi za zdravje in dobro počutje. Na dopustih

lahko tudi spoznavajo mentaliteto ljudi ob Sredozemlju, ki se soočajo z bistveno večjimi problemi zaradi krize in vodenja države, pa so njihovi drobni užitki vseeno onkraj politike, življenjskega standarda in javne klime sploh.

Iz pogovorov je opaziti, da zaposleni vedno bolj verjamejo, da Talum uspešno kljubuje težavam, da so ukrepi postavljeni tako, da se nam Mura ne more zgoditi. Skratka, skoraj se že počutijo zmagovalce. Glede odnosa do časopisa Aluminij človek dobi občutek, da večini predstavlja odslkavo zaposlenih in podjetja, da ustvarja pozitivne potenciale in spodbuja njihovo uresničevanje v ljudeh.

Pogovarjali smo se tudi s predsednikom Uprave Taluma mag. Danilom Toplekom o konkretnih stvareh. Kje smo, kam gremo? S svojimi besedami nas je ponovno soočil s kruto realnostjo in tudi dejanskim vplivom dosedanjih ukrepov, zlasti krčenja obsega proizvodnje, ki je marsikoga presenetilo, morda tudi šokiralo. A Toplek pravi: »Včasih je veljalo, da bolj ko je zdravilo grenko, bolj je učinkovito! Tudi v našem primeru ni bilo nič drugače.«

Poleg tega je ključnega pomena, da je Talumu uspelo, da si je v slovenskem bančnem sistemu zagotovil potrebna

finančna sredstva, saj vodstvo skrbno pretehta svoje odločitve in se ne spušča v nepotrebna tveganja. »Prav to, zaupanje v ljudi, ki stojijo za določenimi odločitvami, je temelj vsakega uspešnega sodelovanja. Zaupanja ne moreš le pričakovati, kaj šele zahtevati! Si pa ga lahko pridobiš z dolgimi leti dela in dokazovanja z rezultati,« nam Toplek razloži skrivnost uspeha pri zagotavljanju likvidnosti.

Upamo, da nam predsednik ne bo zameril, če kljub skrajni previdnosti v njegovih izjavah in neizogibnem odpovedovanju za naprej tudi sami napovemo, da nam se le obeta zmaga. Podobno torej, kot slutijo delavci.

Zato končajmo v optimističnem tonu, ki nam ga na srce polaga tudi Novakova, ko pravi, da je življenje v glavnem polno dobrih stvari. Živimo v lepi državi in bi morali verjeti, da živimo v najboljšem vseh svetov. V glavnem se razumemo. Ni nam tako hudo. Na koncu gre res za kozarec vina in sendviček. Za pražen krompir in pečenko, če hočete. Školjke so za nekoga drugega. Skledica riža in sončni zahod za tretjega. Tu se začne veselje do življenja.

Zato je tudi prav, da Talum nadaljuje z akcijo ZDRAVO TALUM, ki bo tudi letos drugo soboto v septembru. Se vidimo!

Ni neomejenega jamstva za obstoj nobenega podjetja

UREDNIŠTVO ALUMINIJA
FOTO: SRDAN MOHORIC

»Sem enakega mnenja kot mnogi tržni analitiki, ki sedanji dvig cene aluminija ocenjujejo kot kratkotrajen, predvsem pa za samo aluminijsko industrijo izrazito škodljiv.«

Marca letos nam je predsednik Uprave mag. Danilo Toplek obširno pojasnil stanje proizvodnje in poslovanja Taluma v začetni fazi prilagajanja na krizo na mednarodnem trgu. Sedaj, ko smo zakorakali v drugo polovico leta, smo ponovno zaprosili predsednika za krajši komentar dogodkov v zadnjem obdobju. Zanimajo nas tudi morebitni novi ukrepi in prognoza stanja v prihodnosti.

Ali še vedno drži, da so bili naši ukrepi pravilno uravnnavani? Kako se zmanjšana proizvodnja odraža v razmerju s prodajo, z zalogami?

Razmere v svetovni ekonomiji, razmere v aluminijski industriji, razmere v panogah, ki so največji porabniki aluminija, predvsem pa razmere v samem Talumu potrjujejo, da smo se odločili pravilno, predvsem pa – in to je najbolj pomembno – tudi pravočasno. Vsako odlašanje bi bilo za nas pogubno, saj si nihče ne more daljši čas privoščiti nepokrivanja proizvodnih stroškov. S spremenjenim obsegom in strukturo proizvodnje in prodaje smo zmanjšali vpliv nizke cene aluminija na tržišču na naše poslovanje, hkrati pa aktivirali tiste rezerve, ki smo jih oblikovali v prejšnjih obdobjih. Zaloge materialov, nedokončane proizvodnje in proizvodov so se v primerjavi s polletjem prejšnjega leta občutno

»Uprava Taluma se je odločila, da bomo obdobje skrajšanega delovnega časa podaljšali za naslednjih šest mesecev, vendar bomo v prihodnjih tednih in mesecih za posamezna okolja sprejeli tudi popravek tega ukrepa in ponovno prešli na 40-urni delavnik.«

Mag. Danilo Toplek

znižale, tako da nam obstoječo raven uspeva financirati brez večjih problemov.

Marsikdo v Talumu je bil ob intenzivnem in hitrem krčenju obsega proizvodnje presenečen, verjetno pa bi se našel še kakšen drugačen opis takratnih občutij in reakcij. Včasih je veljalo, da bolj ko je zdravilo grenko, bolj je učinkovito! Tudi v našem primeru ni bilo nič drugače.

Najbolj konkretno sliko dogajanja nam verjetno kažejo polletni rezultati poslovanja. Vaš komentar?

Polletni rezultati poslovanja izkazujejo pozitiven rezultat poslovanja. Res je minimalen, vendar še vedno pozitiven, kar je ob skoraj 50 odstotkov manjših prihodkih v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta svojevrsten dosežek. Predvsem je pomembna likvidnost, ki je še vedno na več kot zavidljivi ravni.

Ali je to za letos zadnje poslovanje s pozitivnim izidom?

Spremembe na naših nabavnih in prodajnih tržiščih so zelo intenzivne, prav tako pa je zelo intenziven njihov vpliv na rezultate našega poslovanja. Sproti jih spremljamo in sproti ocenjujemo, kdaj in kako bodo vplivale na nas. Enoznačne napovedi si ne upa podati nihče in v tem nismo nikakršna izjema. Možno je vse!

Cena aluminija se je vendarle nekoliko dvignila. Ali lahko razložite vzroke za to spremembo?

Cena aluminija – podobno velja tudi za vrsto drugih surovin – že dolgo ni več izključno rezultanta fizičnega obsega proizvodnje, porabe in zalog, temveč na njeno ciklično gibanje vplivajo predvsem špekulacije na borzi. Vlagatelji po polomu finančnih trgov in polomu večine finančnih instrumentov, s katerimi se je na teh trgih bolj ali manj nekontrolirano trgovalo, iščejo druge, varnejše naložbe. Obseg trgovanja na teh borzah je seveda nekajkrat večji od samega fizičnega prometa z določeno surovino in udeleženci na tem trgu s svojo aktivnostjo in predvsem s svojimi pričakovanji kreirajo neko raven cene.

Ljudje smo takoj pripravljeni ugrabiti o boljših časih. Kako dolgo bo to trajalo in kakšen vpliv bo imelo na poslovanje Taluma?

Sem enakega mnenja kot mnogi tržni analitiki, ki sedanji dvig cene aluminija ocenjujejo kot kratkotrajen, predvsem pa za samo aluminijsko industrijo izrazito škodljiv. Tisti proizvajalci, ki imajo nižje proizvodne stroške, so začeli aktivnosti za ponoven zagon začasno izključenih proizvodnih kapacitet, kar bo v kratkem času povečalo ponudbo aluminija in povzročilo dodaten pritisk na znižanje cene. Upam, da ne bomo končali na še nižji ravni, kot je bila v prvem polletju letošnjega leta.

V Talumu vsekakor ne bomo naredili napake, ki bi izničila vse rezultate naše pravilne in odločne odločitve iz decembra lanskega leta. Treba je ohraniti trezno glavo in ne podlegati splošni euforiji. Zanj še lep čas ne bo pravih razlogov!

Leto 2010 bo vsekakor še leto, ko na trgu aluminija še ne bo takšnih sprememb, da bi lahko z dovolj veliko gotovostjo trdili, da je kriza mimo. In to je tisto, kar bo tudi v prihodnjem letu odločilno vplivalo na obseg naše proizvodnje in na uspešnost poslovanja.

Zadnjič ste izjavili, da je zagotavljanje likvidnosti najtežja naloga. Posege države pri reševanju finančnih institucij ste ocenili kot nujen in dober izhod, saj brez delujočega bančnega sistema ne deluje nič. Izjavili ste tudi, da nas banke poznajo in nam zaupajo, vedo, da denar potrebujemo za poslovanje in ne za kakšne nenavadne manevre. Ali

nam še vedno zaupajo z ozirom na afero, ki se pojavljajo drugod?

Sam sicer ne vidim nekih posebnih afer v slovenskem bančnem sistemu, še posebej ne takšnih, ki bi lahko imele kakršen koli vpliv na naš položaj. Tisti, ki nenehno kritizirajo banke, češ da ne kreditirajo gospodarstva v zadostni meri, pri tem pozabljajo, da v isti sapi od teh bank zahtevajo tudi maksimalno varnost njihovega poslovanja in pozitivne rezultate. Gre za zahteve, ki jih v časih velike negotovosti ni mogoče hkrati izpolniti.

Sami pri zagotavljanju za poslovanje potrebnih finančnih sredstev nimamo težav, saj smo poznani kot ekipa, ki skrbno pretehta svoje odločitve in se ne spušča v nepotrebna tveganja. In prav to, zaupanje v ljudi, ki stojijo za določenimi odločitvami, je temelj vsakega uspešnega sodelovanja. Zaupanja ne moreš le pričakovati, kaj šele zahtevati! Si pa ga lahko pridobiš z dolgimi leti dela in dokazovanja z rezultati!

Avгust se končuje in zanima nas, ali bomo po izteku ukrepa o krajšem delovnem času uveljavljali novi Zakon o delnem povračilu nadomestila za plače, ki bo omogočal začasno čakanje na delo.

V Sloveniji se je dokaj pozno začela uveljavljati možnost začasnega čakanja na delo, ki jo že vrsto let uporabljajo v številnih državah v Evropi in svetu. Gre za ukrep, ki na dokaj učinkovit način pomaga prilagoditi obseg in stroške dela spremenjenemu obsegu

proizvodnje in prodaje, s tem da tudi država prevzame določen del financiranja začasno čakajočih na delo.

Uprava Taluma se je odločila, da bomo obdobje skrajšanega delovnega časa podaljšali za naslednjih šest mesecev, vendar bomo v prihodnjih tednih in mesecih za posamezna okolja sprejeli tudi popravek tega ukrepa in ponovno prešli na 40-urni delavnik. To bo mogoče seveda le tam, kjer bo mogoče doseči večji obseg naročil, ki bo zahteval povečan obseg proizvodnje, pa tudi le za obdobje, ko bodo naročila na dovolj visoki ravni.

Začasno čakanje na delo ostaja ukrep, ki ga skrbno proučujemo in se nanj pripravljamo, uvedli pa ga bomo le, če se bo situacija v naslednjih mesecih še dodatno poslabšala.

Kaj je še možno ali nujno narediti, da nas ne bi dočakala usoda Mure ali kaj podobnega?

Ne želim ocenjevati situacije v Muri, iskati vzroke zanjo in modrovati o možnih načinih rešitve tega podjetja. Treba pa se je zavedati dejstva, da v današnjem poslovnem svetu ni neomejenega jamstva za obstoj nobenega podjetja. Danes smo priča temu, da v svetu in pri nas propadajo podjetja, ki so v svojih panogah spadala med vodilna in ki so bila dobro organizirana. Tega se moramo zavedati tudi pri nas, saj je še vse preveč takih, ki so prepričani, da se nam (jim) ne more zgoditi prav nič! Takšno razmišljanje seveda vodi k temu primernemu obnašanju in delu!

Nehvaležno vprašanje: kako dolgo bo še trajala kriza? Povedali ste že, da izboljšanja razmer na svetovnih trgih ne bo pred drugo polovico leta 2010. Povedali ste tudi, da je okrevanje odvisno od tega, koliko aluminija in koliko drugih dobrin bo dosegljivih tudi tistemu delu človeštva, ki jih še včeraj in danes sploh niso mogli dobiti.

Osebnost sem prepričan, da bo kriza trajala še dolgo, ne glede na občasne novice iz posameznih držav o prvih znakih izboljšanja gospodarske situacije. Tako imenovani zahodni svet trenutno s svojo še vedno zavirljivo gospodarsko rastjo in z njim povezanim povpraševanjem in porabo rešujeta predvsem Kitajska in Indija. Brez njiju bi bila situacija v Evropi in ZDA še mnogo težja.

Kitajska je na področju proizvodnje aluminija začela odkupovati velike količine kovine ter na ta način pomaga proizvajalcem, hkrati pa si ustvarja rezerve, ki so vsekakor bolj varne kot npr. naložbe v ameriške vrednostne papirje.

Ali bi želeli še kaj sporočiti zaposlenim Taluma?

Upam, da je gornje sporočilo dovolj jasno! Ni nujno, da je komur koli všeč, saj tudi meni samemu ni, vendar je odraz realnosti! Pred njo si nima smisla zatiskati oči. Bolje se je z njo soočiti in iskati poti, kako preživeti.x

Foto: Aleš Žiberna

Talum ima moč, ki jo čutimo kot varnost za delo

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Poletje se počasi končuje in nekaj naključno izbranih zaposlenih v obratih smo spraševali o njihovem delu, dopustih in pričakovanjih za prihodnost Taluma. Poglejmo, kaj pravijo.

S prijatelji v Portorožu

Zdravko Sok: Delam v DE Ulitki od leta 2007. V tem času sem spremljal razvoj tehnologije in dela. Po poklicu sem mesar in sem nazadnje delal pri Žeraku. Prehod v industrijsko proizvodnjo mi ni delal težav. Moje področje dela je izdelava jeder in finalizacija. Modernizacija opreme je omogočila manj izmeta in manj zastojev. Tempo je kar zahteven, ker se moramo prilagajati stroju. Vsi se trudimo, da so izdelki kakovostni. Živim v Forminu in o

letnem dopustu lahko rečem, da mi veliko pomeni. Zaradi recesije se ljudje težje odločajo, ne upajo si privoščiti večjih stroškov. Vendar menim, da gre, če se pravočasno prilagodiš in sproti privarčuješ. Z ženo sva bila na morju v Portorožu. Družili smo se s prijatelji, bilo je prijetno in koristno. Normalno moramo živeti tudi s krizo, ki očitno ne bo tako hitro mimo. Verjamem, da se bomo izvlekli, saj Evropa mora obstati in mi z njo.

V Halozah

Miran Haladea: V Talum sem prišel leta 1985 in ves čas delam pri vzdrževanju. Trenutno sem brusilec v novi orodjarni DE Rondelice. Reči moram, da imamo dobre možnosti za de-

lo in sodobno opremo. Letni dopust nam v družini dosti pomeni. To je čas, ko se človek sprosti in pozabi na obveznosti. Delavec si težko privoščiti dopust, ker so plače majhne, zato je treba prej planirati in se čemu tudi odpovedati. Še sreča, da imamo v Talumu reden regres. Letos smo planirali dopust v Omišlju na Krku, pa smo zaradi bolezni v družini morali ostati doma. Z ženo sva iz bloka na Ptujju šla na vikend v Halozah. Tam imamo hišico in hlevček, večino smo naredili sami. Imamo vrt in sadovnjak, vinograda pa ne, vendar je v Halozah večno delo. Misliti moramo na prihodnost, zato se moraš potruditi, da službo ohraniš. Če propade Talum, drugje ne dobiš dela, če si še tako dober.

Na slovenski obali

Ivan Strele: Začel sem v stari elektrolizi A leta 1983 kot elektrolizer. Potem sem prišel v DE Vzdrževanje in delam na stroju CNC (avtogeno rezanje). Za to delo sem se dodatno izobraževal in mi kar gre. Z ženo živiva v lastni hiši, hčerka je že šla po svoje. Ko sva hišo še gradila, si nisva privoščila dopustov, ker žena ni v službi. Na dopust hodiva v glavnem na morje zaradi sebe, zdravja, vsaka sprememba je koristna. Letos bova šla na slovensko obalo na malo krajši dopust. Plače so manjše in se pri nas to kar pozna, čeprav znava živeti zelo skromno. Za naprej sem optimist, saj ni mogoče, da se Talum ustavi kot Mura. Imamo pravo vodstvo.

Zdravko Sok

Miran Haladea

Slovenska vas na Pašmanu

Darinka Korošec: Od 1985 delam v Revitalu pri delih organiziranja in čiščenja. Imam srednjo izobrazbo metalurške smeri, kot ženska pa v proizvodnji nisem dobila prave zaposlitve. Sedaj je prepozno, navajena sem na to delo, čeprav smo v posameznih obdobjih preveč obremenjeni in delamo tudi na terenu. Z možem in hčerjo živimo v svoji hiši. Vsi se veselimo dopusta in nam v ta namen najbolj pomaga regres, pa še kaj privarčujemo. Saj se na dopustu ne moreš tresti za vsak kovanec, potem sem rajši doma. Zadnja štiri leta hodimo na otok Pašman na Hrvaškem v vasico Mrljane. Tam se vsako leto srečujemo z ljudmi iz cele Slovenije, hitro postanemo kolegi in je super. V času dopustov je to prava slovenska vas. Verjamem, da Talum ne bo propadel, če bi, bi že do sedaj.

Doma v plastičnem bazenu

Franc Irgl: V Talumu delam od leta 1987. Najprej sem bil v stari elektrolizi B, v DE Ulički pa sem prišel, ko je nastala. Ulivali smo na starih pečeh v zelo težkih razmerah. Neposredno smo bili izpostavljeni ognju in vročini. Danes se je to spremenilo na bolje. Že kar nekaj časa delam pri pripravi taline. Delo je boljše, sprejemam tekoči aluminij iz elektrolize, dostavljam ga do livnih pečih in jemljem vzorce. Letošnji dopust smo preživeli doma. Živim v Destniku s šestčlansko družino. Imam štiri sinove, ki še rastejo in se šolajo. Na dopust nismo šli nikamor iz več razlogov. Starejša otroka sta imela

delovno prakso, poleg tega smo doma vgradili nov petmetrski plastični bazen, pa tudi kriza je naredila svoje. Glede krize menim, da se mora nekaj premakniti. Strah nas je, ko gledamo, kaj se dogaja z Muro. Vendar je naša proizvodnja bolj perspektivna kot šivanje oblek.

Nerezine

Milan Potočnik: Zaposlil sem se leta 2001 pri vzdrževanju v DE Rondelice in delam kot orodjar oblikovalec. Z družino smo bili letos na dopustu v Nerezinah in smo zelo zadovoljni. Od doma je treba iti, po možnosti vsako leto v drug kraj. Mi se večinoma odločamo za morje, pa tudi v hribe gremo. Denarja za dopust nimaš, če si ga ne vzameš. Na dopustu tudi ni treba pretiravati z nepotrebni stroški. Ugotavljam, da so bile Nerezine letos dražje kot doslej. Drugače živimo v svoji hiši, imamo vrt in manjši vinograd, torej proletarsko. Talum mi veliko pomeni. Spremljam, kaj se dogaja, in se mi zdi, da krizo dobro obvladujemo. Aluminij preberem redno in vse.

Pri gradnji hiše

Primož Stočko: Sem med najmlajšimi delavci v DE Ulički in se ne morem primerjati z drugimi, ker delam šele od septembra lani. Prej sem bil taksist, pa ni šlo, ni bilo mogoče živeti. Delam na livnih pečeh, nobeno delo mi ni težko, vendar moram povedati, da smo glede na težavnost dela zelo slabo plačani. To bi se moralo popraviti, kriza gor ali dol, saj jo eni čutimo bolj kot drugi. Na dopust nisem šel, ker skupaj s

Darinka Korošec

Franc Irgl

Milan Potočnik

Ivan Strele

Primož Stočko

Miran Gajser

starši pravkar gradimo hišo in je treba pomagati. Nimam svoje družine in upam, da ko bo hišica, bo ženica tudi. Ne vem, kako bi šlo brez Taluma, zato upam na najboljše.

V Ankaranu je super

Miran Gajser: Začel sem leta 1988 v rdečem delu proizvodnje glinice, leta 1991 pa sem prišel v elektrolizo C. Tukaj sem se ustalil. Na dopustu sem bil že drugo leto zapored v Ankaranu. Tam je super, pa še tako blizu. Živimo v lastni hiši z ženo in dvema otrokoma,

imamo le manjši vrt in živimo od plač. Dopust nam veliko pomeni, zato ga planiramo pravočasno in zanj uporabimo regres, ki ga v Talumu vedno pravočasno dobimo. Zadnje čase malo bolj gledamo na cene in na nepotrebne stroške. Žena dela v Boxmarku, in šele ko slišiš te zgodbe, vidiš kakšno spoštovanje med zaposlenimi vlada tukaj. Kriza nas je vse dodobra potipala in se počasi navajamo nanjo. Bolj se zanimamo za stanje podjetja, spremljamo cene aluminija na portalu in opažam tudi, da se povečuje solidarnost med delavci. V začetku nas je

Zdravko Kaisersberger

bilo zelo strah, sedaj o krizi že duhovičimo, krožijo različne šale. Upam, da je tako tudi v drugih obratih, saj nas vodijo naši ljudje, zato ima Talum moč, ki jo čutimo kot varnost za delo.

Ribarjenje na jezeru Libman

Zdravko Kaisersberger: Tukaj sem od leta 1980. Začel sem v stari livarni, sedaj delam v DE Gnetne zlitine. Z družino živimo v svoji hiši v Stogovcih pri Ptujski Gori. Pred kratkim je žena dobila odpoved pri Boxmarku. Ostala

sta samo moja plača in vrt ob hiši. Zato je letošnji dopust bolj skromen, ribarjenje. Prej smo bili vsako leto na dopustu večinoma na morju, ko pa se mi je utopil kolega, se mi je to uprlo. Mene bolj vleče ribištvo, na kar sem navadil celo družino. Najbolje smo se počutili v Avstriji na jezeru Libman. Zdi se mi, da krizo kar obvladujemo. Samo upam, da se s Talumom ne bo zgodilo kaj hujšega. Vodenje tovarne je jamstvo, da se ne bo. x

Maraton Poli

SLAVKO KRAJNC
FOTO: ARHIV

Uprava in sindikat Taluma organizirata udeležbo na 7. kolesarskem maratonu Poli, ki bo v soboto, 5. septembra 2009, v Moškanjcih. Prijave bomo zbirali do nedelje, 30. avgusta 2009. Prijavijo se lahko zaposleni v Talumu in njegovih hčerinskih podjetjih, njihovi najožji družinski člani (partner, otroci) ter upokojeanci omenjenih družb. Zbrali se bomo na prireditvenem prostoru v Moškanjcih, kjer bodo prijavitelji prejeli majice, ki jih bomo delili med 8. in 10. uro. Ob prevzemu bomo preverjali identiteto, zato imejte s seboj osebno ali tovarniško izkazni-

co. Udeležba je zaželeno v Talumovih dresih. Start maxi maratona (62 km) je ob 11.00, start mini maratona (30 km) ob 11.30, start poli snack maratona (4 km) pa ob 12.00. Po maratonu bo organiziran družabni program. Vse druge informacije dobite pri Slavku Krajncu.

Spoštujemo, občudujemo in ljubimo in vse nam bo lažje, zato si vzemimo čas za prijaznost, sanje in ljubezen ...x

Talumov dan za zdravje

ZDRAVO TALUM

Obveščamo vas, da bo letošnji Talumov dan za zdravje v soboto, 12. septembra 2009. Dobimo se kot običajno na kopališču Kidričevo. x

Z lanskega kolesarjenja

Elektroliza bje bo za preživetje

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Dr. Zlatko Čuš

Talum je bil v vsej svoji zgodovini vpet v globalne ekonomske tokove, kar mu je ob stalnem razvoju tudi omogočilo preživetje. V času globalne ekonomske krize pa to vpetost v globalne tokove seveda močno čuti.

Avtomobilska industrija, gradbeništvo, transport so v času globalne recesije najbolj prizadete panoge in prav te panoge posredno in neposredno upo-

rabljajo naš aluminij. Pridobivanje primarnega aluminija je dejavnost, ki ima kar nekaj tehnoloških omejitev in proizvodnje ni možno dnevno ali tedensko regulirati. Vsak močnejši poseg v proizvodnjo zahteva več mesecev ali celo več let za vzpostavitev prvotnega stanja.

V Talumu smo odreagirali karseda hitro in zmanjšali proizvodnjo elektrolize za približno 60 odstotkov. To smo dosegli tako, da smo trajno izklopili 93 elektroliznih celic od skupno 160, kolikor jih imamo v elektrolizi C. Znižali smo tudi obratovalni tok, in to s 190 kA na 185 kA. Izklopili smo seveda tiste elektrolizne celice, ki bi jih v naslednjih dveh letih morali generalno obnoviti.

Kaj se dogaja v preostalem svetu s primarno proizvodnjo?

Kot sem že omenil, je elektrolize težko regulirati v kratkoročnih obdobjih. Prav zaradi tega in stroškov ponovnega zagona še vedno obratuje več elektroliz, kot je povpraševanja po aluminiju, posledica tega pa je rekordno uradno povečanje zalog na LME – že blizu 5 milijonov ton.

Na letni primerjalni ravni se je primarna proizvodnja znižala za približno 16 odstotkov ali 5,8 milijona ton. Proizvodnja se je po kontinentih gibala zelo različno. Še največji vpliv na trenutno dogajanje ima Kitajska, ki je najprej marca znižala proizvodnjo za 3,9 milijona ton in ponovno povečala proizvodnjo, ki je trenutno za 1,7 milijona ton nižja od najvišje dosežene letne proizvodnje 14,3 milijona ton iz leta 2008. To dogajanje nima čiste eko-

nomske podlage na povpraševanju, ampak je rezultat raznih državnih pomoči za ohranjanje zaposlenosti in preživetje lokalnih industrijskih panog. Seveda bo to kopičenje zalog dodatno vplivalo na gibanje cene na LME in povpraševanje po svetu.

V Zahodni Evropi se je proizvodnja aluminija na medletni ravni znižala za 21,5 odstotka, kar je skoraj enako kot v ZDA (20,7 odstotka). V Latinski Ameriki je bilo znižanje 5,9-odstotno, v Avstraliji pa 3,7-odstotno. Prav nasprotno se dogaja v Aziji, kjer je medletno povečanje proizvodnje znašalo 11,4 odstotka. Na tem območju so bile v zadnjem času zagnane nove kapacitete (Oman 360 kt/leto, Kazahstan 125 kt/leto, Indija 365 kt/leto). V tej regiji sta tik pred zagonom še elektrolizi v Katarju (580 kt/leto) in v Združenih arabskih emiratih (700kt/leto).

Večina analitikov ne napoveduje bistvenega povečanja povpraševanja po aluminiju pred letom 2011. Tako je velik izziv v Talumu zagotoviti obseg poslovanja v okvirjih, ki bi omogočali ponovno povečevanje proizvodnje leta 2011.

V elektrolizi še naprej obnavljamo elektrolizne celice v obsegu in dinamiki približno dve elektrolizni celici na mesec.

Menim, da je to največja kriza, ki jo Talum doživlja v svoji zgodovini. Ne glede na resnost situacije, v kateri smo, pa to ni čas za obup in apatičnost, kajti svet bo še vedno uporabljal aluminij in potruditi se moramo, da bomo ostali del tega sveta.x

»V Zahodni Evropi se je proizvodnja aluminija na medletni ravni znižala za 21,5 odstotka, kar je skoraj enako kot v ZDA (20,7 odstotka).«

Elektroliza C

INTERVJU

Pogovarjali smo se s Stankom Medikom

Od učitelja fizike do **direktorja** **podjetja**

LILIJANA DITRIH
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Predstavljamo vam Stanka Medika, ki trenutno opravlja dela direktorja hčerskega podjetja Revital.

Prosim te, da za začetek predstaviš svojo delovno pot.

Najprej sem delal kot učitelj fizike v Metliki. Ker me je vedno vleklo v podjetja, takrat se je reklo v združeno delo, sem 7. marca 1977 prišel v takratni TGA kot vodja Izobraževalnega centra (IC). V tistem času je TGA ogromno štipendiral, saj smo imeli okoli 400 štipendistov, vse od poklicnih šol do fakultet. Nekateri štipendisti na srednjih šolah in pozneje na fakultetah so danes Talumovi delavci na ključnih pozicijah. Naj omenim samo nekatere med njimi: Teo Dečman, Zlatko Čuš, Daniel Lačen, Darja Havlas Kozoderc, Brigita Ačimović, Miran Purg, Marjan Krošl ... Zadovoljen sem, da sem pri izbiri sodeloval, saj smo izbrali prave ljudi. Za tovarno je bil zelo pomemben tudi študij ob delu, ki je bil zelo razširjen. Veliko je bilo predvsem internega izobraževanja, od tečajev za elektrolizerje, viličariste in gliničarje do poklicnih (PKV) in internih kvalifikacij. Sodelavci so izobraževanje jemali zelo resno, saj je bilo vse tako organizirano kot prava šola. Še danes se marsikateri pošali, da je obiskoval »brezovo fakulteto« (prostori izobraževalnega centra so bili v gozdčičku), ki pa je mnogim dala znanje za kakovostno opravljanje dela. V TGA oz. Talumu smo se vedno zavedali pomena znanja, zato smo tudi uspešno sodelovali npr. s srednješolskim centrom Ptuj, kjer smo veliko prispevali k temu, da sta zaživela programa metalurškega tehnika in livarja, pa tudi Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo smo pomagali, da ji je uspelo obdržati program metalurgije, saj smo razpisali štipendije, da so lahko organizirali

študij. V tisti skupini sta bila tudi Zvone Banko in Marjan Krošl in naši štipendisti so bili med najboljšimi študenti.

Kaj je vplivalo na to, da si se leta 1991 odločil podatit na pota podjetništva?

V devetdesetih letih se je Talum začel reorganizirati. Nastal je podjetniški inkubator Alin, v okviru katerega so iskali ideje, kako organizirati nekatere med obstoječimi dejavnostmi oz. poiskati nove. Uprava je podpirala idejo o ustanovitvi invalidskih podjetij, v katerih bi zaposlili sodelavce, ki niso bili več sposobni delati v proizvodnji. Tako je nastala tudi ideja o podjetju Revital. Ker je bilo delo v IC utečeno kot na tekočem traku in je bila ideja o invalidskem podjetju zanimiva, sem se odločil, da se preizkusim v podjetništvu. V štirinajstih dneh sem pripravil program, poslovni načrt, ki ga je uprava sprejela. Ideja je bila, da bi ob obstoječih delih vzgajali še rože in vrtnine, saj so rože vseskozi prisotne v našem življenju, naj gre za praznike, kot je 8. marec, 1. november, božič, rojstni dnevi ..., ali druge priložnosti. Po svoje smo imeli tudi nekaj sreče, da smo se usmerili bolj na rože kot na vrtnine, saj s širitvijo EU ne bi bili sposobni konkurirati na področju vrtnin nekaterim obstoječim članicam, npr. Grčiji, Španiji, Italiji, ki so imele ogromno državne pomoči, ali novim članicam, npr. Madžarski, kjer je zelenjava izjemno poceni.

Revital vodiš že vse od začetka, torej polnih 18 let. Kako so se spre-

minjali dejavnost, obseg dela, razvoj?

Na začetku nas je bilo 85, velika večina invalidov, za katere v Talumu ni bilo več dela. Začeli smo z vrtnarstvom, potem smo dejavnosti krčili oz. širili, kakor so se zadeve razvijale, kar se je pokazalo za perspektivno. Za nas je to vzgoja rož.

Ko so se v letih 1991 in 1992 ustanavljala podjetja v lasti Taluma, je bil eden izmed glavnih ciljev, da večino prihodkov ustvarijo na trgu. Med vsemi družbami v lasti Taluma to v največji meri uspeva prav Revitalu.

Naš cilj je bil od vsega začetka, da čim več prihodkov ustvarimo na trgu. V zadnjih treh ali štirih letih več kot 50 odstotkov prihodkov dosežemo na trgu. Kaj več je težko doseči, saj so vedno večje zahteve po dvigu produktivnosti, nižjih cenah prodaje, višji kakovosti, in to ob manjših stroških, z manj kadra.

Za vami je obdobje velikih investicijskih vlaganj. Kako velika je bila pomoč »mame«, se pravi Taluma?

Če hočeš konkurirati drugim na trgu, se moraš tudi razvijati in vlagati v proizvodnjo, v dejavnost, ki je na trgu najbolj perspektivna. V našem primeru je to bilo vrtnarstvo s poudarkom na cvetličarstvu, vzgoji rož. Tu smo tudi največ vlagali, se razširili na velikih površinah z vsem potrebnim ogrevanjem, zalivanjem, senčenjem, z vsemi proizvodnimi parametri, ki so potrebni. Če hočeš nastopati na trgu z drugimi vrhunskimi proizvajalci, potem vse to moraš imeti. V naši dejavnosti je

eden izmed večjih stroškov energija, zato smo investirali v gradnjo kotlovnice na biomaso z 1,5 MW moči in ugotovili, da bomo letno za energijo lahko prihranili 300 do 400 tisoč evrov pri zmerni ceni naftnih derivatov. Odpadnega lesa je na dvorišču Taluma dovolj (vsaj 70 odstotkov), pa tudi v okolici (čiščenje gozdov). Pri tej investiciji nam je zelo pomagal Talum z vso strokovno pomočjo, nadzori ... Posebej se je angažiral član Uprave Bojan Žigman. Potem so tu še toplovodi, saj se naši objekti razprostirajo na treh hektarjih. Za investicije smo najeli kredite s poroštvom Taluma. Računamo, da se bo investicija izplačala v sedmih letih in bomo nato želi sadove svojega dela.

»Uprava je podpirala idejo o ustanovitvi invalidskih podjetij, v katerih bi zaposlili sodelavce, ki niso bili več sposobni delati v proizvodnji. Tako je nastala tudi ideja o podjetju Revital. Ker je bilo delo v IC utečeno kot na tekočem traku in je bila ideja o invalidskem podjetju zanimiva, sem se odločil, da se preizkusim v podjetništvu.«

nično dopolnjujemo (sejalnik, sadilni stroj ...). Če vse te stvari imaš, lahko v kratkem času narediš bistveno več z manj ljudmi.

Spomladi ste imeli veliko dela in težav, tako da so na pomoč priskočili zaposleni iz drugih delov Taluma.

Spomladi smo povečali proizvodnjo za 40 odstotkov, imeli smo naročila, a prodaja oz. sezona prodaje je zaradi vremenskih razmer zaostajala za en mesec. V zelo kratkem času je bilo treba transportirati ogromne količine rož. Tega sami nismo bili zmožni realizirati, nekaj je bilo napak tudi v organizaciji. S problemom smo seznanili upravo in zaposleni iz Taluma so nam prišli pomagat. Pokazali so zelo veliko solidarnost, izjemno smo jim hvaležni. Prišli so pomagat vsi, vodje DE in služb in drugi delavci iz Taluma in hčerinskih podjetij. Spomladi nas čaka podobna situacija, a upamo, da bo vreme boljše in bo prodajna sezona daljša. Logistika nam letos žal ni šla tako, kot bi želeli, a smo se veliko naučili s pakiranjem.

Ali imate v načrtu gojenje novih vrst, s katerimi se do sedaj niste ukvarjali?

S temi stvarmi se ne ukvarjamo, saj vzgoja rastline na inštitutih traja nekaj let. Že samo sprememba barve zahteva ogromno dela, vlaganj. Tudi odpornost na škodljivce se razvija nekaj let. Srečni smo, da znamo vzgajati rastline, ki se dobijo na trgu. Pri vzgoji rastlin je pomembno, da se znaš spopadati s sušo, vlago, škodljivci, boleznimi ... Že ena noč s spremenjenimi temperaturami lahko uniči ves trud.

V katero smer bo šel vaš nadaljnji razvoj?

To je vsekakor vzgoja rož, saj imamo 18.000 m² površin. Če imamo na m² posajeno eno rožo manj, kot je standard, je to 18.000 rož manj. Omejeni smo s kapacitetami, ki jih imamo, in te se trudimo optimalno izkoristiti. Obdržali ali celo razširili bomo storitve vzdrževanja okolja in čiščenja prostorov, ki nam prinašajo velik del prihodka. Opravljanje storitev drugih dejavnosti pa je odvisno od Taluma.

»Poslovali smo pozitivno. Za naprej imamo delo zagotovljeno, pogodbe za opravljanje storitev z zunanjimi izvajalci so podpisane. Računamo, da bomo proizvedli in prodali nekoliko več glede na to, da smo povečali kapacitete.«

Kako zmoreš takšen obseg dela? Kdo ti v največji meri pomaga?

Smo zelo dober tim. Delitev dela izhaja iz plana. Zelo natančno vemo, kaj bomo delali drugo leto. Vemo, kaj nam je delalo izgubo, česa ne bomo več gojili, čemu bomo namenili več pozornosti. Imam srečo, da delam z ljudmi, ki imajo znanje, ki se zavedajo problemov, ki so pripravljeni delati. Vsak dan se pogovarjamo, dogovarjamo, spremljamo stvari. Ko je sila, vsi poprimemo za fizično delo. Tako sedaj že nekaj časa pomagamo vsi zaposleni v Revitalu, ker je sedaj čas za presajanje rož, ki jih bomo prodali do marca naslednje leto (krizanteme, božične zvezde, mačehe in ciklame). V zelo kratkem času, v približno mesecu dni, moramo presaditi več kot 600.000 sadik rož.

Še nekaj malega o tebi osebno. Je Barčica po morju plava še vedno tvoja najljubša pesem?

V družini smo vedno prepevali, pa naj je bilo to doma ali v avtu. Ker sva bila tudi midva sodelavca, prav dobro veš, da smo za rojstne dneve, razna praznovanja vedno peli in da je bila Barčica vedno moja najljubša pesem. Tudi v Revitalu imamo veliko dobrih pevcev in si včasih tudi zapojemo. Zadnje čase bolj po tihem, a ko bodo boljši časi, bomo zapeli bolj naglas. Tudi petmesečnemu vnuku včasih z velikim veseljem zapojem kakšno uspavanko. Kdor poje, dobro misli. Sicer pa veš, da pojem z dušo, ne pa s poslušom.x

Lahko na kratko predstaviš poslovanje Revitala v prvih šestih mesecih letošnjega leta glede na to, da je kriza vsesplošna. Kako se to kaže pri vas in kakšne so napovedi za drugo polovico leta?

Prihodki so približno takšni kot lansko leto. Strošek dela je padel, padli so stroški materialov, narasla je amortizacija. Poslovali smo pozitivno. Za naprej imamo delo zagotovljeno, pogodbe za opravljanje storitev z zunanjimi izvajalci so podpisane. Računamo, da bomo proizvedli in prodali nekoliko več glede na to, da smo povečali kapacitete. Kriza se rahlo odraža v tem, da veliki kupci ne zakupijo veliko količin, naročajo sproti, vse drugo pa bo odvisno od tega, kako bodo prodajali. Vse proizvodne kapacitete imamo zasedene, rastlinjaki so polni. Seveda je treba rastline najprej vzgojiti in jih nato prodati. Lahko pa pridejo bolezni, slabo vreme in ves trud je uničen.

Kriza se verjetno pozna tudi pri vašem delu. Kako reagirajo vaši kupci in kateri so največji?

Cene na trgu so v bistvu ostale enake. Bolj kot cena je pomembna kakovost, ki jo zagotavljaš. Z velikimi verigami imamo zelo dobre odnose. Naša največja kupca sta že dolgo časa Obi Slovenija in Obi Hrvaška. Izziv širitve na Hrvaško smo sprejeli, ker se je Obi širil na Hrvaško in število centrov naj bi se povečalo s prvotnih 3 na 15. Če že na začetku nisi zraven, si odpisan. Če bo na Hrvaškem 15 centrov, lahko zgradimo skladišča za nadaljnjo distribucijo, bistveno zmanjšamo stroške prevozov in kupcu zagotovimo hitrejšo dobavo. Dogovarjamo se tudi za Obi

za Srbijo, čeprav tam še ni nobene trgovine. Pomembno je, da si dolgo-ročno prisoten na raznih trgih. Velik kupec je tudi Semenarna Ljubljana z razvejano mrežo svojih trgovin, kjer delamo veliko na podlagi kompenzacij. Med večjimi kupci je tudi Merkur. Nekaj malega prodamo še manjšim trgovinam, cvetličarjem in na drobno.

Katere vrste vrtnin in rož gojite v največji meri?

Artiklov je več kot 100. Največ je božičnih zvezd, in to 140.000. Vse skupaj je videti zelo preprosto, a v resnici ni tako, saj lahko v trenutku vse ovene in propade, če npr. zamudiš eno samo škropljenje, če nisi pravi čas opazil bolezni. Mačehe imamo zunaj na prostem, kar 300.000 sadik, a če pride toča ali velik naliv, nam lahko vse uniči. Krizantem lončnic je okrog 50.000, ki so zaščitene z mrežniki proti toči, in vse so že vnaprej naročene, prodane. Vse, kar je naročeno, mora biti kupcu tudi dobavljeno, ne glede na to, kaj se nam zgodi. Veliko je balkonskih rož – vsi poznamo pelargonije, razne rože za grede. To, kar ima Evropa, imamo tudi mi. Ne ukvarjamo se z rožami, ki za rast potrebujejo več let, nič eksotičnega ne vzgajamo. Manj kot 10.000 sadik ene vrste se ne izplača vzgajati, če hočemo zagotoviti za rastlino optimalne pogoje v enem objektu. Vsako leto začnemo vzgajati kakšno novo rastlino več in jo ponudimo na trgu. Sadike vrtnin potrebujejo še prav posebno nego. Razmerje med rožami in sadikami vrtnin je 80 proti 20 v korist rož. Pri vzgoji rož se izpopolnjujemo in teh-

Remonti v izrednih razmerah poslovanja

MAG. MIHAEL HAMERŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Letos zaradi znižanega obsega naročil Talumove proizvodne kapacitete v večini delovnih enot obratujejo precej pod polno zmogljivostjo. Posledično so skoraj vse proizvodne delovne enote v poletnem obdobju lahko imele kolektivne dopuste. Ustavitev proizvodnih naprav je za DE Vzdrževanje obveza, da na njih opravimo nujna vzdrževalna dela.

Varčevalni ukrepi Taluma med drugim narekujejo, da obseg zunanjih storitev skrčimo na minimum, v čim večji meri

pa izkoristimo svoje razpoložljive vire. Da smo planirani obseg del lahko izvedli, smo bili julija prisiljeni začasno ustaviti remont elektroliznih peči, sodelavce pa prerazporediti v tiste organizacijske enote, kjer se je obseg del začasno povečal. Kakor smo vzdrževalci že navajeni, smo dopuste v času remontov izkoristili minimalno. V nekaterih delovnih okoljih smo tudi koriščenje prostih ur iz 36-urnega delovnega tedna prestavili na obdobje po remontih.

Livarna gnetnih zlitin

Največ vzdrževalnih del smo v času remontov opravili v DE Rondelice, DE Gnetne zlitine in DE Ulitki, manj pa v DE Izparilniki, DE Livarske zlitine ter DE Anode. Največji poseg smo izvedli na peči S6, saj smo na osnovi spremljanja stanja ognjeodporne obzidave skupaj s proizvodnjo spoznali, da je sanacija nujno potrebna.

Ugotavljam, da smo vsa remontna dela končali uspešno, tako s strokov-

nega kakor tudi ekonomskega in organizacijskega vidika. Proizvodne naprave so po kolektivnih dopustih brez večjih težav ponovno začele delovati. Ob tej priložnosti se moram zahvaliti vsem sodelavcem DE Vzdrževanje za razumevanje, trud in požrtvovalnost, proizvodnim delovnim enotam pa za konstruktivno sodelovanje.x

OBISKI

Letos rekordno število ekskurzij

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: EDO CIBULA

Poleg drugih pregledov in komentarjev o dosežkih ob koncu prvega polletja objavljamo še kratko poročilo o številnih obiskih v Talumu.

Predvsem gre za ekskurzije različnih šol iz Slovenije in tujine ter za obiske strokovnih ustanov in mnogih društev. Pri tem ne štejemo neevidentiranih posameznikov ali manjših skupin, ki prihajajo poslovno. Obiskov je največ aprila, maja in junija. Letos smo našteali 862 obiskovalcev iz 24 različnih ustanov, kar je več kot kdaj doslej.

Talum postaja vedno bolj zanimiv za takšne in drugačne raziskave, predvsem zaradi razvitosti tehnologije, poslovanja in organiziranosti sploh.

Tudi urejenost našega okolja, zlasti umetnine, torej skulpture in slike, ki krasijo park in notranjost poslopja, govori o kulturi, ki se dotakne vsakega obiskovalca.

Pri tem je zelo pomembno, da smo za obiske dobro pripravljene, tehnično opremljeni in usposobljeni. To je opazno že ob sprejemu na recepciji, v dvorani za predstavitve, pri oblekah in zaščiti. Zaradi velikega števila obiskov smo tudi posamezniki, ki smo vključeni v organizacijo, vedno bolj izpostavljeni in časovno s težavo uskladimo programe. Še vedno nosi največje breme Služba varstva pri delu, ki mora pri tem sodelovati ali celo samostojno voditi skupine po

Obiskovalci

obratih. Zato bi bilo morda prav, da bi v prihodnje strokovne ekskurzije ločili od ogledov, ki jih lahko opravimo na manj obremenjujoč način.

Sodeč po mnenjih, tudi pisnih – nekatera od njih smo že objavili –, so predstavitve Taluma zelo uspešne.x

Nerezine – Lošinj – Cres

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Taka navada nam je, se mi zdi, vsem ostala še danes. Vedno tisti, ki prvi zagleda tisto veliko modro vodo, vzklíkne: »Glej, morje!«

Nad Opatijo in nato po vzhodni obali Istre mimo Ike, Ičićev, Lovrana, Mošćenice in naprej se ponavadi vozimo v dokaj zgodnjih urah. Toda ko smo se z zgornje ceste začeli spuščati proti Brestovi, kjer leži pristanišče za trajekte, ki te potem odpeljejo v Porozino na Cres, je sonce že močno pripekalo. In seveda nikakor ni bilo pričakovati, da bomo kar tako »od prve« prišli na trajekt. Ko smo se ustavili sredi hriba, je bila kolona dolga že kar kak kilometer. Če bi se kaj takega zgodilo na primer pred kakim tunelom na avtocesti, bi bili seveda vsi jezni in nervozni. Tukaj pa ... Dopust. In to spada zraven. Nobene vznemirjenosti. Nobene jeze. Nobene slabe volje. In kaj hitro smo opravili prvi nakup, ko smo od nekega študenta kupili knjižico z zgoščenko o Istri.

Ko pa je trajekt odplul iz pristanišča in ko nas je zajel tisti značilni veter z vonjem po morju in se je Brestova vedno bolj oddaljevala, je počitniško vzdušje začelo hitro rasti.

Potem pa vožnja v koloni čez Cres na Lošinj, ki je kar dolgo trajala, in končno Nerezine.

Talum ima v Nerezinah štiri počitniške hišice in eno stanovanje. Vse skupaj je nastalo tam nekje sredi sedemdesetih let. Celotno naselje ima (upam, da so podatki točni) 426 počitniških stano-

vanj. Upravlja ga Počitniška skupnost Krško.

Pred dvema letoma je imela skupnost velike težave s hrvaškimi inšpektorji. Oktobra 2007 je hrvaška inšpekcija zapečatila naselje Bučanje in vprašljiva je bila naslednja sezona. Najprej je zaprla restavracijo v turističnem kompleksu (ki je še do danes niso ponovno odprli). Nato je zapečatila celotno naselje in prepovedala obratovanje. Hišice in stanovanja niso imeli kategorizacije, samo četrtna zemljišč je bila vpisana v zemljiško knjigo in manjkala so gradbena in uporabna dovoljena. Počitniška skupnost je bojda imela tudi preko milijona evrov neporavnanih davkov na dobiček za obdobje zadnjih treh let.

2005. Letos teče – se mi zdi – že četrta sezona, odkar se je to zgodilo. Prenova je po mojem mnenju v celoti uspela. Hišice so ene najlepših v naselju, čeprav se prenove nismo lotili tako vehementno kot nekateri drugi, ki so dogradili, pregradili, razširili svoje hišice že prek meja dobrega okusa. Naše so še vedno videti preproste, so pa zelo premišljeno, lepo, predvsem pa zelo uporabno preurejene. Tisti, ki ste tam letovali, to že veste. In mislim, da se lahko strinjate z menoj.

Počitnice so pač vedno take, kakršne si narediš. Plavaš, se sončiš, bereš, spiš, ponočuješ, raziskuješ ... Ležanje na plaži z možgani na off. Manjkala je le čivava na straži. Jaz sem letos predvsem posedal v senci in bral. Pa

Ni mi uspelo izvedeti, kako so stvari potekale kasneje. Zapisano je bilo le, da naj bi pomagali lastniki hišic z dokapitalizacijo 1000 evrov na ležišče. Vključila naj bi se tudi krška občina kot solatnik naselja. Opazili smo lahko tudi modre table s po tremi zvezdicami na hišicah, kar pomeni, da je bila opravljena kategorizacija. Očitno pa naselje spet nemoteno ali vsaj brez večjih težav deluje.

Posledica vsega omenjenega so tudi občutno višje cene letovanja.

Ne glede na vse pa je v Bučanjih še vedno lepo, prijetno in sproščujoče. Še vedno je v naselju majhna trgovina, trafika s skoraj vsemi slovenskimi časopisi in revijami, bar v borovem gozdu in še vedno je kakih dvajset minut hoje do Nerezin. Tudi nudistična plaža je še tam. Naše počitniške hišice in stanovanje so bili prenovljeni leta

tudi veliko spal. Klimatska naprava pri 36 stopinjah vročine pač naredi svoje. Porjavela koža pa tako in tako ni več v modi.

Nerezine so majhno mestece, kjer tako rekoč nimaš kaj videti. Nimajo kakih posebnih znamenitosti. So pa zelo prijeten kraj. No ja, ne smemo pozabiti okoli 500 m visokega hriba Televrin, na katerem se, če se seveda navdušujete nad planinarjenjem, da preživeti super planinski dopoldan, s prekrasnim razgledom z vrha na vse strani Kvarnerja.

Zdi se mi, da mestece najbolj zaživi zvečer, še posebej v času Nerezinskih prireditev. Večina tega večernega življenja se dogaja na trgu, ki se mu reče Studenac. Na tem trgu je praktično vse. Trije gostinski lokali, pekarna, pošta, trafika. Blizu je mesnica pa še ena pekarna in cel kup majhnih trgo-

Ko se po avtocesti od slovensko-hrvaške meje pripelješ tam nekje do Matuljev nad Opatijo, zagledaš morje. In vedno se spomnim potovanja na morje, ko smo bili še otroci. Takrat smo po večini potovali z avtobusi. Vedno smo bili že skoraj trepetajoče vznemirjeni od pričakovanja, da bomo videli morje. In glavni je bil tisti, ki ga je prvi zagledal.

vinic. Tudi hotel je zelo blizu. No ja, vse je zelo blizu. Nerezine premorejo tudi svojo marino in v zalivu pred njo še nekakšno popravljavnico bark, čolnov in drugih plovil.

Zvečer se torej na trgu zbere staro in mlado. Otroci »rolajo« in tekajo po asfaltu, med njimi pa se sprehajajo njihovi starši in vsi drugi. Trg je, kratka, nabito poln. Seveda so ponavadi zasedeni tudi vsi stoli po lokalih in ljudje sedijo po zidovih ograj in čakajo, da bo kdo odšel in sprostil mizo ali vsaj stol.

Program običajno izvajajo kar domači folkloristi. Klapa in folklorna skupina »Studenac«. Pa tudi zabavna glasba se sliši z odra. Nekega večera so nastopili celo južnoameriški Indijanci,

in si naročiš kavico, pa mogoče še kako »lozo« zraven.

Včasih na Hrvaškem človek doživi tudi kako neprijetnost. Tokrat se to ni zgodilo. Meni so se zdeli vsi zelo prijazni, posebej mesar, ki nam je prodajal čevapčiče. Tudi trgovci so kar dobro prenašali besede, kot sta »hleb« ali »kafa«. Saj veste. Včasih se je že zgodilo, da so rekli, da hleba pa nimajo. Toda prepričan sem, da v Nerezinah nikoli.

Cres in Lošinj sta lepa otoka. Zelena. Mene je navdušila zgodovina. Ptuj je najstarejše mesto v Sloveniji. Toda ti otoki so bili naseljeni že štiristo let prej.

Se spomnite velike ladje Liburnija, ki še danes pluje med Reko, Splitom in

ogledal. Letos pa. Z ženo sva se sprehodila po njem in bila nemalo presenečena. Prijetno seveda.

Oblast se je v mestu in tudi na otokih venomer spreminjala. Po Liburnih je oblast prevzelo Zahodno rimsko cesarstvo in kasneje Vzhodno z Bizancem na čelu. Slovanska plemena so začela prodirati na otoke že v začetku 7. stoletja. Hrvaška je imela svojo državo že ob koncu 9. stoletja pod knezom Branimirjem. Leta 841 so mesto osvojili in požgali Saraceni. Okoli leta 1000 so Benetke postale vodilna sila na Jadranu in zasedle so vzhodno jadransko obalo. S tem so prevzele tudi oblast nad otoki. Tako je ostalo, z manjšimi prekinitvami, vse do konca 18. stoletja. Pod vladavino Benečanov

benikom. Nikjer še nisem videl toliko kipov na tako majhnem prostoru. Tudi arheološka zbirka, ki priča o tem, da se je tam resnično veliko dogajalo, je bogata. Pa nekaj manjših restavracij ter lepo obnovljenih hišic in to je to.

Vsi poznamo premični most, ki povezuje otoka Cres in Lošinj. In ko sva ravno prišla z ogleda mesteca, so most obrnili v smeri urnega kazalca in barke in čolni so začeli pluti po kanalu najprej iz smeri Lošinja v Osorski zaliv in naprej v smeri Istre ali na odprto morje. V Osorskem zalivu so medtem čakale barke, ki so potem odplule proti Lošinju. Ljudje smo stali na robu kanala in gledali. Otroci so mahali ljudem na barkah, ki so kar nekako pozirali. Ja, nekatere barke so bile res

ki v teh poletnih mesecih potujejo po jadranski obali in predstavljajo svojo glasbo, predvsem pa prodajajo zgoščenke ter indijanske ogrlice in zapestnice.

Tako je zvečer. Lepa pa so tudi jutra, ko po nakupu sedeš v gostilno Mornar

Dubrovnikom? Ime je dobila po Liburnih, plemenu, ki je prvo naselilo majhno mestece Osor, ki leži na stičišču otokov Cres in Lošinj. Že nekajkrat sem se peljal mimo tega mesteca. Seveda mi ni nikoli prišlo na misel, da bi se tam ustavil in si ga

se otoki niso kaj dosti spreminjali, čeprav sta se oba Lošinja, Veli in Mali, razvijala v trgovska in ladjarska centra. Šele s prihodom Napoleona sta leta 1806 postala samostojni mesti. Nato so si Francozi in Avstrijci nekaj časa podajali oblast nad otoki, nakar so jo za naslednjih 100 let prevzeli Avstrijci. Pod Avstro-Ogrsko je Istra skupaj z otoki imela parlamentarno avtonomijo. Po prvi svetovni vojni so Hrvati iskali srečo v prvi Jugoslaviji, toda otoki so pripadli Italijanom. Šele po drugi vojni so bili, v sklopu druge Jugoslavije, priključeni Hrvaški, po letu 1990 pa so postali sestavni del samostojne države Hrvaške.

Osor je tudi izredno kulturno mesto. Vsako poletje tam potekajo glasbeni večeri – »Osorske glasbene večeri«. Zato je mesto tudi »posuto« s kipi in reliefi, posvečenimi glasbi in glas-

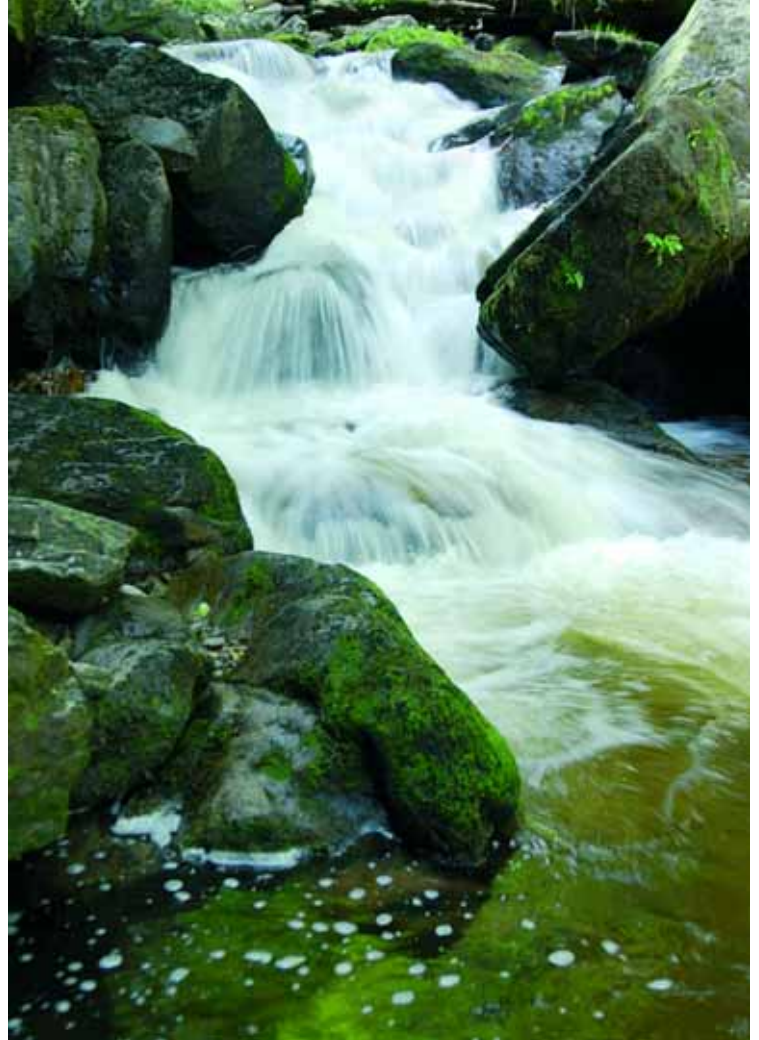

»prave«. In ko boste kdaj potovali tam mimo, se ustavite in si to oglejte. Če ne drugače, ko boste obtičali v koloni. Se spleča. Ta »mimoplov« bark je zares zanimiv.x

Najboljše fotografije tega meseca

Labodi na Dravi. Foto: Zdravko Štumperger.

Šumik. Foto: Vinko Fištravec.

Idila v Švici. Foto: Boris Knez.

Varen pristan. Foto: Marko Drobnič.

Dan, ko nam bo narava sodila

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Mimo stopamo, ne da bi videli, da cvetica vpije od bolečine, ker si želi pogleda nase, da ponev čaka naš jutranji pozdrav, da sonce potrebuje našo pomoč, da bi ostalo na nebu, in da nas je zemlja prosila, naj se ji pomagamo vrteti. (Miguel Serrano)

Skoraj ne mine teden, da nas ne bi pretresle novice o naravni katastrofi, ki je opustošila naravo in živež. Človeštvo se nekako navaja na novonastale razmere in zdi se, da postajamo apatični za tragedije, ki se vrstijo kot nekakšni športni dogodki, ki potrebujejo navijače, tekmovalce in zmagovalca. A kaj, če človek ne more zmagati v tej bitki?

Spominjam se tistega dne in zdi se, da bi ga lahko opisala tako slikovito, da bi se bralec naježil in ponovno podživel vse, na kar želi pozabiti. Morda mi bo kdo očital, da temačne teme niso primerne za čas, ki se obeta. Kdaj bo primeren čas? Čas nikoli ni bil bolj primeren, a človeštvo se mora zamisliti, ali morda ni že prepozno in je narava že naredila obračun naših dolgov ter načrtuje sodni dan, ko bo izginilo vse, za kar se splača dihati, se smejeti in živeti.

Kako je videti sodni dan? Dravska nižina je obdana z griči, hribi, ki objemajo neskončno ravnino, kjer si je narava ustvarila svoja pljuča, ki jih je človek v želji za pridelkom srčil na minimum ... Ponokod je svet zaradi njiv tako raven, da postane oko zbegano, saj se nima na kaj ujeti. Kot da bi gledal v nebo brez oblakov in bi se pogled izgubil v neskončnosti ... In tega dne je vrag na hribčke poveznil

svojo peklenko pokrovko. Na nebu so temni oblaki in ne najdeš koticke, kjer bi zasačil kakšen drobec modrega neba. Samo gosta temačna črnina, ki jo neusmiljeni veter raznaša gor in dol po nebu. Drevesa se neutrudno priklanjajo zemlji v neusmiljenem boju z vetrom, ki odnaša listje nekam nevarno pod nebo. Ljudje smo v velikem

hudičevem kotlu s pokrovko in vsak košček telesa lahko čuti pritisk narave. Kot da bi se želela skriti čim bliže k zemlji, da je peklenki obet dneva ne bi dosegel in razcefal na koščke. In nenadoma vse obstane. Niti sapice. Kot da bi vrag vdihnil zrak in bi v prostoru nastal vakuum. Oglušujoča tišina, ki vedno napoveduje prihod nečesa

grozovitega. Že stari ljudje so poznali rek, da za zatišjem prihaja prekletstvo. Nekakšno ciklično nihanje življenja, ki da slutiti, da je preveč dobrega nevarno, ker za dobrim skoraj vedno lahko pričakujemo nekaj slabega. Srake se opogumijo in kriki parajo nebo ... Živali čutijo to, kar človek prezre. Srake so vedele.

Zdaj dih v hudičevih ustih zledeni in strela razpara nebo, da se pokaže krvava sled. Nebo spremeni barvo oči in podobno je barvi sirupa proti kašlju. Strupeno vijolično z blagim okusom jagod, ki sili na bruhanje. Ljudje se zaprejo za debele zidove svojih domov v veri, da jih nič ne more doseči. Potem začne trkati po vratih. In ker ni odgovora, trka močnejše ... Ledeni orehi grmijo po strehah, oknih naših domov. S svojo močjo razbijajo naše domove, mi pa samo čakamo, kdaj bo mimo, kdaj bo mimo ... V svojih glavah ocenjujemo materialno škodo. V bistvu nam ni mar za drevesa, ki se parajo na dvoje, ni nam mar za razcefrane rože in ranjene živali. Komu mar ... Mar nam je za številke, za evre. Vse je treba pretopiti v evre. Če drevesa in cvetovi ne bi imeli svoje vrednosti v številki, komu bi bilo mar? In zunaj ne neha grmeti ...

Starci se zatekajo k molitvi. Za zaprtimi očmi trepetajo nad vodo, ki si utira pot pod dvignjenimi strešniki skromnih domov. Sirena tuli. Sosedov pes neutrudno laja. Strah ga je. Strele parajo nebo. Zemlja si počasi že oblači spalno srajco z zlatimi zvezdami, ki se danes spet ne bodo videle. Koliko časa bomo lahko še opazovali njeno zvezdno spalno srajco in se čudili neskončnemu vzorcu simetrije? Kdo bi vedel! Ko dan zazeha, se vrag naveliča. Torej zeh ne gre samo po ljudeh ... Neha grmeti, ledeni orehi se počasi topijo na razgreti in ranjeni zemlji ... Svet obmiruje v spokojnosti noči ... Vse je tako, kot da ne bi bilo pokrovke in kotla in grmenja. Še malo, in narava bo umaknila vse dokaze o svoji krivdi. Ostalo bo samo opustošenje, ki si ga zjutraj ne bomo upali pogledati v obličje. Samo da bo jutro prišlo. To ni sodni dan, to je samo prvi opomin pred rubežem narave. A sodni dan prihaja, da poravna svoje račune. Rubežniki so vedno neusmiljeni. x

Z veselim obrazom je vse lažje

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Sonja Rojko

Sonja Rojko je prišla v Talum 26. marca 2007 in že odhaja v pokoj. Kako je to mogoče, se boste vprašali? Vedeti je treba, da je tudi zgodba DE Ulitki dokaj kratka in da so tam prvič v zgodovini Taluma začele v proizvodnji delati tudi ženske. Za razliko od Sonje Ulitki nadaljujejo svojo pot, saj se je delo tam šele dobro začelo. Sonja je prišla k nam v skupini prvih žensk v svojih poznih letih zaradi tragičnih okoliščin v družini.

Življenje se ji je obrnilo, ko je ostala brez moža, s katerim sta imela obrt, ki je ni mogla opravljati sama in je bila zato prisiljena iskati delo drugje. Z osnovnim poklicem trgovke ni šlo, zato je delala, kar se je ponujalo. Ko se je došolala za negovalko starejših, je nekaj časa delala v ptujskem domu za upokojeence. Življenje jo je naučilo, da lahko dela vse. Ker je prilagodljiva, ji kljub letom prihod v DE Ulitki ni predstavljal nobenih težav. Z neverjetnim veseljem je sprejela delo v mešani skupini in prav temu pripisuje velik pomen: »Moški in ženske so med sabo zelo drugačni in čutim to pozitivno privlačnost med nami. Včasih kdo reče, da moški niso za noben rabo, da od njih ni pomoči, kar sploh ni res. V življenju je tako, da kolikor daš, toliko tudi dobiš nazaj. Ženske delamo vse razen težkih livarniških del. Tukaj se počutim zelo dobro in sem ponosna, da sem dočakala »penzijo« kot delavka. Všeč mi je tudi, da

vodstvo organizira piknike in druga srečanja z delavci. Vedno sem zaupala vsakemu veselju in sem se čudila ljudem, ki se nanj niso odzivali.

Ob odhodu se želim zahvaliti vsem za vse, kar sem doživela. Sporočila bi tudi, da naj ljudje pokažejo več volje do življenja. Z veselim obrazom je vse lažje.«

Ob njenem odhodu smo zaprosili vodjo DE Ulitki **Mirana Purga** za krajšo izjavo:

Gospa Sonja je prišla v DE Ulitki še pred menoj. Ob neki priložnosti sva se pogovarjala, da je to njena prva služba v kakšnem podjetju, da so jo pač življenjske okoliščine prisilile, da se zaposli, in da je zelo vesela, da je sploh dobila to možnost. Na začetku sem mislil, da bo težko opravljala takšno dinamično in naporno delo, pa moram reči, da je bila vsakič, ko sem jo videl pri delu, popolnoma pri stvari in zmeraj nasmejana. Slednje je odlika, po kateri jo poznamo vsi sodelavci. Resnično je stalno dobre volje in pozitivno razmišlja. Še nazadnje, ko se je že prišla posloviti, se je zanimala za naročila in prihodnost naše delovne enote. Ko sem ji povedal o naših planih, so se ji oči kar svetile in pripomnila je, da si res srčno želi, da nam uspe, ter dodala, da ji še kar ni za upokojitve in bi še ostala pri nas.

Tudi mi želimo, da ji uspe, da ostane tako čila in nasmejana pri novih izzivih, ki so sedaj pred njo.**x**

Baloni so fotogenični

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: ARHIV

Naj vam predstavimo Andreja Brumna, ki je med nami šele od oktobra lani. Dela v Nabavni službi kot nabavni referent, in kot kaže, se je v svojem odnosu do dela in sodelavcev zelo obnesel, vendar o tem kdaj drugič. Namen tega zapisa je čisto nekaj drugega, nekaj nevsakdanjega: balonarstvo. Ko so nas pred kratkim nad Ptujem spet razveselili na svojem balonarskem prazniku, smo izvedeli, da je Andrej pri tem zelo aktiven. Njegova glavna naloga je delo v zemeljski ekipi. Sam jo imenuje »podnpersonal« in se je prijazno odzval prošnji, da nam na kratko pove več o tem. Na naslednjih straneh smo tem fotogeničnim »pticam brez kril« posvetili tudi fotoreportažo. Poglejmo.

Andrej Brumen: Sem član balonarskega društva Pegaz iz Maribora, kjer smo leta 1987 sami sešili svoj prvi toplozračni balon. Sedaj imamo v društvu tri balone, enega za dva potnika, drugega za tri, največji mavričnih barv pa ima prostornino 6000 m³ in lahko ponese v zrak osem potnikov. V zemeljski ekipi pomagam postaviti balon, s spremljevalnim vozilom sledim let, da sem čim prej na mestu pristanka, in potem sodelujem tudi pri pospravljanju balona. Kot *observer*, neke vrste sodnik, se od leta 1999 udeležujem evropskih in svetovnih prvenstev. To je enkratna možnost za spoznavanje raznih dežel ter prijetnih in skromnih ljudi s celega sveta. Ker v tem športu ni velikih nagrad in ker si večino stroškov za udeležbo na takih tekmovanjih krijemo sami, se najdemo skupaj le ljudje, ki imamo ta šport radi. V boljših časih smo balonarji čas pred tekmovanjem ali po njem radi izkoristili tudi za potovanje po deželi,

kjer je bila tekma. Na potovanjih se med seboj dostikrat tudi obiskujemo. Čeprav sem Mariborčan, svoje goste skoraj vedno pripeljem na ogled Ptuja in okolice, če je čas karnevala, pa tudi v Markovce.

Zadnji konec tedna v juliju je v Termah Ptuj potekal 13. balonarski praznik z najdaljšo tradicijo v Sloveniji. V dnevih od četrta do nedelje so nebo nad Termami, Ptujem in okolico polepšali pisani toplozračni baloni. Na poletih je sodelovalo le 16 balonov od 25 ali 30, koliko jih je bilo prejšnja leta. Zaradi finančne krize ni bilo tujih balonarjev iz Avstrije, s Češke, Madžarske in iz Nemčije. Balonarski klub Ptuj in Terme Ptuj poleg poletov organizirata tudi različne zanimive dejavnosti med jutranjim in pozno popoldanskim poletom.

Vse se začne zgodaj zjutraj. Točen je ob petih, sestanek pred poletom ob 6. uri, poletimo pa običajno pred 7. uro. Jutranji poleti so na Ptuju običajno v smeri severovzhoda, tako da lahko lepoto balonov najprej opazujemo v ogledalu, ki ga predstavlja Drava, ki se je včasih s košaro balona tudi dotaknemo. Ob 7. uri nas pričakajo jutranji zvonovi, ki dajo poseben čar preletu lepega starega mestnega jedra. Potniki, ki plujejo z balonom, lahko uživajo, ker se vse dogaja zelo mirno in počasi, pogled pa jim razkriva lepote pokrajine z drugega zornega kota. Za opazovalce in fotografe balonov so najlepši pogledi z mostu za pešce, kjer ptujsko jezero nudi enkratno ogledalo balonom, ptujskemu gradu in celi ptujski veduti. Zadnjih deset dni v avgustu se bom udeležil evropskega balonarskega prvenstva v Franciji v kraju Brissac Quince, ki leži približno 300 kilometrov zahodno od Pariza. Na tekmovanju, na katerem bo sodelovalo nekaj več kot 80 balonov, od tega štirje iz Slovenije, bom sodeloval kot observer. Vsak dan bom dodeljen drugi ekipi; zapisoval bom njene podatke o časih in pozicijah poleta, samega leta in pristanka. Glavna naloga pa je opazovanje načina metanja označevalnikov (markerjev) in merjenje razdalje od padlega označevalnika

do določenega cilja. Na tekmovanju lahko pilot observerja povabi na let, sicer pa sledi balonu v spremljevalnem vozilu. Upam, da bom večkrat poletel nad lepo francosko pokrajino. Balonarstvo in Talum imata kar nekaj skupnega. Prva stvar je lahkotnost, ki je značilna tako za aluminij kot za balon. Z gretjem zraka v kupoli postaja ta lažji od okolice in s tem lahko toplozračni balon začne dviganje in letenje. Balonarstvo praznuje svoj rojstni dan na isti dan kot Talum, samo da je 171 let starejši. Za začetek balonarstva se šteje 21. november 1783. Tedaj je kralj Ludvik XIV. na Elizejskih poljanah v Parizu odklonil povabilo na prvi polet in to preizkušnjo prepustil zaporniku iz Bastilje. Ta zapornik pa je že bil obsojen na dosmrtno ječo, izbrisan iz vseh evidenc, torej je bil Nihče. Če bi preživel let, mu je bila obljubljena svoboda. No, let je preživel. Poleg tega je po uspešnem 20-minutnem poletu dobil častni naziv barona. To tradicijo negujemo v zelo podobnih verzijah povsod po svetu. Ljudje, ki prvič poletijo z balonom, morajo po poletu pri krstu med drugim priznati tudi, da so bili Nihčeti, in pridobijo častni naziv barona z imenom po mestu pristanka.

Na koncu pa en lep balonarski pozdrav: »Z mehkmki pristanki!«^x

Andrej Brumen

Baloni

FOTO: ARHIV DRUŠTVA PEGAZ

Neurje v Talumu

FOTO: IVO ERCEGOVIĆ,
MILAN KRUSIĆ

Hrast

Akacija

Ponikovalnik pri normalnem deževju

Ponikovalnik po neurju

*Za večno zaprti pogled
in vse bogastvo neizrečenih besed
si odnesel v tišine svet.*

Zahvala

Boleča je resnica, da se je nenadoma za vedno ustavilo plemenito srce našega ljubljeneža moža, atija, brata in delavca Silkema Štefana Petka

iz Stogovcev 16 a,
Ptujška Gora.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sodelavcem podjetij Silkem in Talum, OŠ Markovci, ERSŠG iz Ljubljane in sindikatu Silkema, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče in nam izrekli ustno in pisno sožalje. Posebna hvala godbi na piha-

la Talum za zaigrane žalostinke, g. Švaganu za zaigrano Tišino, pevcem za odpete žalostinke ter ge. Hedviki za ganljive besede slovesa.

Vsem iskrena hvala.

Žalujoči: žena Marija, hčerka Jasmina, sinova Milan in Primož ter preostalo sorodstvo

SLOVARČEK: CITRAL – TEKOČINA, KI DIŠI PO LIMONI, BUSCEMI – AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (STEVE, 1957), ERMAKOV – RUSKI MEDNARODNI ŠAHOVSKI MOJSTER (JEVGENIJ, 1965), KAIN TZ – AVSTRIJSKI NOGOMETAŠ (BERND, 1980), STUPAR – SLOVENSKI IGRALEC (RAJKO), HAŠIŠINI – ASASINI, MUSLIMANSKA SEKTA IZMAILCEV.

					SESTAVIL JANKO ŠEGULA	ARGENTINSKI TENIŠKI IGRALEC (GASTON, 1978)	SLOVENSKI ZGODOVINAR (BOŽO, 1956)	ORANŽADA	ARBITER	JANEZ BONČINA	SKANDINAVSKO MOŠKO IME	VOLKULJA IZ KNJIGE O DŽUNGLI (KIPLING)	ŠPANSKI TENIŠKI IGRALEC (RAFAEL, 1967)			
					FRANCOŠKI TENIŠKI IGRALEC (SEBASTIEN, 1978)											
					TELOVADBA OB GLASBI											
					ZNIŽANJE GLADINE								ANGLEŠKO MOŠKO IME			
					ROBERT MATEJA					PREBIVALEC ITAKE						
TALUM 2009	AMERIŠKI TENIŠKI IGRALEC (JAMES, 1979)	PRIPADNIK UIGUROV	MOŠKA SPOLNA CELICA	NERODNEŽ, OKORNEŽ	↓			AFRIŠKA ANTILOPA								
				KALCIJ				RUSKI VLADARSKI NASLOV								
AMERIŠKI IGRALEC (STEVE, 1957)							TEKOČINA, KI DIŠI PO LIMONI									
							UDAREC S SEKIRO									
SLADKOVODNA RIBA, SORODNA LOSOSU						DRUGO NAJVEČJE JAPONSKO MESTO				PARADIŽ, EDEN	KRAJINSKO SLIKARSTVO	HRVAŠKI TENIŠKI IGRALEC (MARIO, 1964)				
						MOŠKO IME, ERIK										
NEKDANJI TURŠKI VELIKAŠI				IVAN ESIH			ERBIJ		PISMENKA							
				VZHOD			REKA V BREITANIJI		ARGENTINSKI TENISAČ (DAVID, 1982)							
RAZGLEJNI HRIB NAD LJUBLJANSKIM BARJEM (833 m)								REKA V AVSTRIJI								
								SLOVENSKI IGRALEC (RAJKO)								
RUSKI ŠAHIST (JEVGENIJ, 1965)							ZANESENJAK, FANTAST									
							ŽELEZOV OKSID									
BALKANSKA SLAŠČICA (PEČENO JABOLKO, POLNJENO Z OREHI)		JAPONSKI VULKAN (1592m)				NEMŠKA ALPŠKA SMUČARKA (MARTINA, 1973)				IVAN TAVČAR	JOSIP IPAVEC					
		ZDRAVNIK, KI OPERIRA									INTEGRIRANO VEZJE					
ITALIJANSKI NOGOMETAS (FRANCESCO, 1976)						HRVAŠKI TENIŠKI IGRALEC (IVAN, 1979)										
						CASOVNI PRISLOV										
AMERIŠKA TISKOVNA AGENCIJA				GREGOR ŽIDAN			MESTO V BAČKI					SLOVENSKI PESNIK (JANKO, 1893-1975)				
				SLOVENSKI TV NOVINAR (PUČER)			RONALD (KRAJŠE)									
ŠVICARSKI TENIŠKI IGRALEC (ROGER, 1981)								ANCONA		HRVAŠKI OTOK						
								GUSTAV IPAVEC		TROPSKA KUKAVICA						
100 m2			RIMSKA 501			ZMERJANJE (ZAST.)				AVT. OZNAKA LIBANONA						
			IZOBRAŽEVALNA USTANOVA			OTOK ELBA V ANTIKI				AZIJSKI RAKUNJI PES						
ASASINI, MUSLIMANSKA SEKTA IZMAILCEV								UKRAJINSKA ATLETINJA (KRAVEC)								
								SLOVENKI PISATELJ (JANKO)								
JAPONSKI DRŽAVNIK (HIROBUMI, 1841-1909)				ČEDOMIR LAZAREVIČ			AVSTRIJSKI NOGOMETAŠ (BERND, 1980)									
				ŠTEFAN LAPAJNE			LIDIJA PERIČ	JOHN ADAMS								
PREBIVALEC JELŠE PRI OTOČCU										SKANDINAVSKO MOŠKO IME						
SLANO JEZERO V KAZAHSTANU					PRIPADNIK INDIJANSKEGA PLEMENA V ZDA				TALUM	CERKVENI PEVSKI ZBOR						

Uporaba aluminija

Drogovi

Profili in cevi raznih oblik, izdelani iz drogov, se razlikujejo po obliki oziroma zahtevnosti in mehanskih lastnostih. V Talumu proizvajamo drogove različne kakovosti, predvsem za zahtevnejše oblike profilov.

Tokrat vam predstavljamo ograje, ki so izdelane iz aluminijastih profilov in cevi.

